

FEBRUAR 2017

KOMMUNE – DAGPLEJE

CASERAPPORT – ERGONOMISK ARBEJDSMILJØ

FEBRUAR 2017

KOMMUNE – DAGPLEJE

CASERAPPORT – ERGONOMISK ARBEJDSMILJØ

PROJEKTNR. A032456
DOKUMENTNR. Caserapport
VERSION 1.0
UDGIVELSESDATO 14. februar 2017
UDARBEJDET RVAN; PLSA; PEA
KONTROLLERET PEA
GODKENDT PEA

INDHOLD

1	Indledning	6
2	Baggrundsoplysninger	8
3	Dataindsamling	9
4	Interventionen	11
4.1	Målgruppe	11
4.2	Aktiviteter	11
4.3	Mål og effekter	14
4.4	Virksomhedens egen vurdering af interventionen	15
5	Analyse	18
5.1	Virkningsevaluering	18
5.2	Økonomi	20
6	Sammenfatning	22

1 Indledning

COWI har fået midler fra Arbejdsmiljøforskningsfonden til et projekt om arbejdsmiljøøkonomi. Projektet har titlen: "*Virksomheders økonomiske omkostninger og gevinster ved interventioner i arbejdsmiljøet og deres betydning for arbejdsmiljøarbejdet*".

Formålet med projektet er at udvikle et materiale, som kan anvendes af virksomheder til at fremme lønsomme investeringer i et bedre arbejdsmiljø.

Som led i opfyldelsen af dette formål har projektet følgende delmål:

- › At undersøge, hvordan økonomiske overvejelser indgår i beslutninger om og udformning af interventioner i arbejdsmiljøet.
- › At opgøre virksomheders økonomiske omkostninger til og gevinster ved investeringer i arbejdsmiljøet.
- › At udvikle en metode for opstilling af en business case, som virksomheder kan anvende i det strategiske arbejdsmiljøarbejde.

Projektet er et multi-casestudie omfattende 24 cases. Hver case er et specifikt projekt i en virksomhed, som med succes har forbedret arbejdsmiljøet. Der er syv cases vedrørende ergonomisk arbejdsmiljø, ni cases vedrørende psykisk arbejdsmiljø og otte cases vedrørende interventioner, der har reduceret ulykkesrisikoen.

COWI har gennemført dataindsamlingen på de 24 casevirksomheder via interviews med medarbejdere og ledere, som har indgået i interventionen på den pågældende virksomhed.

På baggrund af de indsamlede data er der lavet en caserapport for hver virksomhed, hvor interventionen i casevirksomheden er beskrevet, analyseret og evalueret.

Analysen belyser interventionen, dens forandringslogik, dens kontekst, dens effekter, dens økonomi, beslutningen om den og udformningen af den.

Analysen tager udgangspunkt i realistisk evaluering/virkningsevaluering, som har fokus på kontekst, mekanismer og outcome. Denne metode sikrer fokus på at iden-

tificere, hvad der virker for hvem, hvordan, på hvilke måder og under hvilke betingelser og medvirker således til at fremme den praktiske udnyttelse af resultaterne.

Hver af de 24 caserapporter er opbygget således, at først beskrives virksomhedens baggrundsoplysninger. Dernæst beskrives dataindsamlingen, og til sidst fremgår selve analysen af interventionen med en kort beskrivelse af interventionen, herunder dens målgruppe, aktiviteter, virksomme mekanismer, kontekst, mål og effekter samt økonomi.

Dette dokument er caserappoten, som omhandler den intervention, der er foregået hos en kommunes dagpleje.

2 Baggrundsoplysninger

Nedenfor fremgår casevirksomhedens baggrundsoplysninger.

Virksomhed: Kommune, Familie og Børn – Dagplejen

Titel på intervention: Lad dog barnet

Arbejds miljøemne: Ergonomisk arbejdsmiljø

Branche: Social og Sundhed → Daginstitutioner → Dagplejemødre

Sektor: Den offentlige sektor

Kommunens dagpleje vandt Kommunens arbejdsmiljø- og sundhedspris i 2009, og var nomineret til arbejdsmiljøprisen i 2009 i kategorien muskel- og skeletbesvær.

3 Dataindsamling

Dataindsamlingen hos Dagplejen blev gennemført den 19. august 2015 af Rikke Voss Andersen (RVAN) fra COWI.

Der blev gennemført følgende tre interviews:

Interview	Navn	Titel
1	LJ	Dagplejer
2	JL	Dagplejeleder
3	KBH ST	AMR og TR

Der er i forbindelse med dataindsamlingen blevet indhentet følgende dokumenter med relevans for interventionen.

Titel	Data	Forfatter
Dagplejen, Arbejdsmiljø (pjece)	› Ergonomiske principper i dagplejens arbejde	Kommune: Børne- og Uddannelsesforvaltningen, Dagplejen
Oversigt over ulykker 2010-04-13	› Antal ulykker › Typen af ulykker	Udleveret af JL
Oversigt over ulykker 2011	› Antal ulykker	
Oversigt over ulykker 2012	› Antal ulykker	
Oversigt over ulykker 2013	› Antal ulykker	

Sygefravær	› Sygefravær for dagpleje (2010, 2011)	Udleveret af JL
Projekt: Lad dog barnet – undgå løft (projektbeskrivelse)	› Beskrivelse af projekt › Tidsforløb › Pris	Udleveret af JL
Mail fra den 28-06-2016: "Lad dog barnet"	› Svar på opfølgende spørgsmål vedr. tidsforbrug, lønninger og ergonomikursus	IH
Mail fra den 29-06-2016: "VS: Lad dog barnet"	› Svar på opfølgende spørgsmål vedr. indkøb og tidsforbrug	ST

4 Interventionen

Baggrunden for interventionen var, at der var et højt sygefravær blandt kommunens dagplejere, især i forbindelse med muskelskeletbesvær (skuldre og nakke). Problematikken blev taget op i MED-udvalget, hvor det blev besluttet, at der skulle arbejdes med dagplejemødrenes ergonomiske arbejdsmiljø. Formålet var at nedbringe det høje fravær. Ifølge lederen af dagplejen spillede økonomi ikke en rolle for initieringen af interventionen.

Da beslutningen var taget, var det dagplejens arbejdsmiljørepræsentanter, der arbejdede videre med det. Arbejdsmiljørepræsentanterne kontaktede Kommunens Arbejdsmiljøtjeneste for at få input til, hvordan de kunne arbejde med dette, og hvad de kunne gøre. I samarbejde med Kommunens Arbejdsmiljøtjeneste planlagde og gennemførte de interventionen, som bestod i et kursus med undervisning til alle dagplejere samt indkøb af hjælpemidler.

Det var vigtigt for ledelsen og arbejdsmiljørepræsentanterne, at projektet gav god mening for dagplejerne. Derfor var der fokus på både dagplejernes arbejdsmiljø og på børnenes fysiske udvikling. Der var fokus på, hvad dagplejerne kunne gøre i dagligdagen for at passe på sig selv, samtidig med at de kunne arbejde med børnene fra en pædagogisk vinkel ved at understøtte børnenes motorik.

4.1 Målgruppe

Målgruppen for interventionen var samtlige dagplejere i Kommunen. I 2010 var der 525 dagplejere, og i 2015 var der 341 dagplejere.

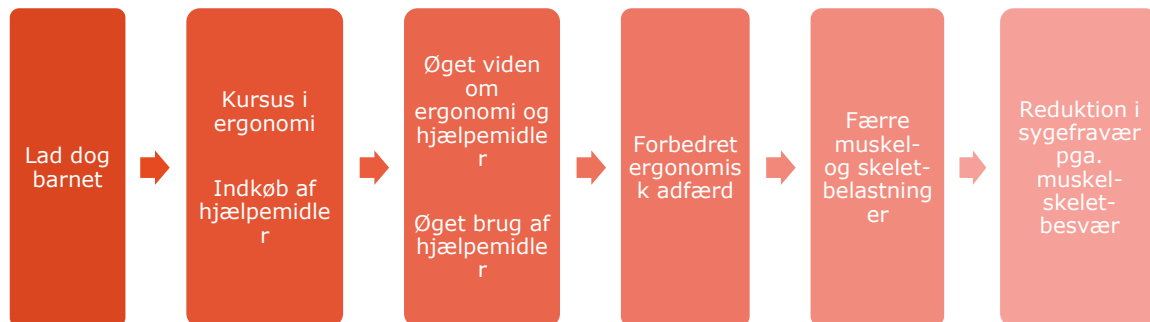
4.2 Aktiviteter

De forskellige aktiviteter, som blev gennemført i løbet af interventionen, beskrives i nærværende afsnit.

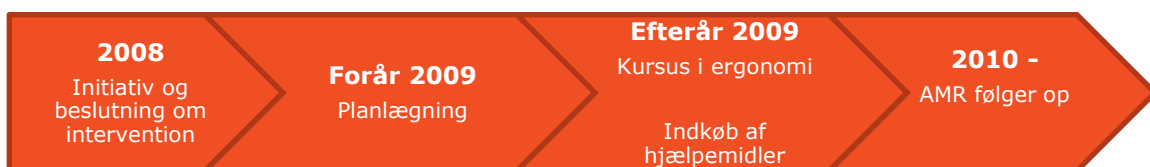
Tanken med interventionen var gennem et ergonomikursus og indkøb af hjælpemidler at øge dagplejernes viden om ergonomi og brug af hjælpemidler for herved at skabe en bedre ergonomisk adfærd, så sygefraværet som følge af muskelskeletbesvær kunne reduceres.

I nedenstående figurer fremgår interventionens forandringslogik og tidsforløb.

Figur 1 Interventionens forandringslogik.

Figur 2 Interventionens tidsforløb.

4.2.1 Kursus i ergonomi

Dagplejerne blev informeret om interventionen via mail.

Alle dagplejere skulle gennemgå kurset.

Kurset blev gennemført i efteråret 2009. Det var et tretimers aftenkursus. Alle dagplejerne var af sted i hold blandet på kryds og tværs. Der var i alt 13 hold af sted.

Der var to ergoterapeuter fra Kommunens Arbejdsmiljøtjeneste, der underviste på kurset. Ergoterapeuterne var eksterne ift. dagplejen, men interne ift. kommunen.

Kurset tog udgangspunkt i allerede eksisterende materialer:

- > BAR SoSus materiale: Lad dog barnet
- > Ergonomipyramiden

På kurset var der fokus på, hvordan man minimerer de fysiske belastninger i arbejdet som dagplejer, samtidig med at man fremmer børnenes motoriske udvikling.

Kurset omfattede følgende:

- > Information om, hvor mange tons de faktisk bærer rundt på i løbet af en arbejdsdag ved at bære og løfte på børnene.

- › Information om, hvordan hjælpemidler bruges korrekt, samt hvornår og hvor de kan bruges.
- › Information om, hvordan dagplejerne kunne få børnene til at gøre flere ting selv, uden at de faldt ned, herunder at børnene sagtens kan selv og gerne vil selv, og at dagplejerne ikke skulle være bange for at lade dem selv.
- › Introduktion til ergonomiske øvelser, de kunne lave.
- › De fik nogle argumenter, som de kunne bruge over for forældrene til, hvorfor børnene skulle mere selv.

4.2.2 Indkøb af hjælpemidler

Alle dagplejere fik de hjælpemidler, de havde brug for.

Det kunne f.eks. være:

- › Trappetiger (så børnene selv kunne kravle op til puslebord og barnevogn)
- › Skammel til bryggers/entre/baggang (til at sidde på, når børnene skulle have overtøj af og på.
- › Etbenet skammel.

Der var stor villighed fra den lokale ledelses side til at indkøbe hjælpemidlerne. Flere dagplejere fik også to trappetiger, så de havde en ved både puslebord og barnevogn, således at de ikke skulle flytte stigerne fra det ene sted til det andet. Hvis de skulle det, så ville de ikke få dem brugt.

4.2.3 Forankring

Der var ikke planlagt en egentlig opfølgning med interventionen. Planen var fra starten, at arbejdsmiljørepræsentanterne fremadrettet skulle følge op på interventionen og fastholde den nye ergonomiske adfærd blandt dagplejemødrene.

Der er to arbejdsmiljørepræsentanter. De er begge frikøbte 37 timer pr. uge. De er opsøgende i deres arbejde. Når de er rundt hos dagplejerne i legestuerne, er de opmærksomme på ergonomien og italesætter dette overfor dagplejemødrene, f.eks. ved at spørge ind til, hvordan det går, og om de får brugt hjælpemidlerne samt ved at vise dem, hvordan man bruger hjælpemidlerne korrekt.

I 2014 blev der lavet opfølgning bestående af, at arbejdsmiljørepræsentanterne fik undervisning i ergonomi. De deltog i et ergonomikursus på otte dage, hvor de fik mere viden om ergonomi og om kroppen. I forlængelse af kurset lavede arbejdsmiljørepræsentanterne en rygsæk med remedier som f.eks. træningselastikker inkl. børneelastikker, bolde og vandflasker til brug som vægt. Rygsækken bruger de til gymnastik i legestuerne.

Når der kommer nye medarbejdere, får de hjælpemidler inden for de første tre måneder. Endvidere laver en af arbejdsmiljørepræsentanterne en aftale med den nye medarbejder om at komme og vise, hvordan hjælpemidlerne virker, hvordan de

kan få børnene til at gøre meget selv, og så fortæller arbejdsmiljørepræsentanten, hvordan de arbejder med at skåne kroppen gennem god ergonomi.

Interviewpersonerne mener, at forandringerne er blivende i organisationen. Det er blevet en naturlig del af hverdagen at være opmærksom på det ergonomiske arbejdsmiljø, og der er rigtig mange af de unge dagplejere, som ser det som en naturlig del af deres arbejde. Der er til stadighed flere, der hopper med på vognen og følger interventionen.

4.3 Mål og effekter

4.3.1 Mål

Målet med interventionen var at reducere sygefraværet som følge af muskelskeletbesvær.

4.3.2 Målopfyldeelse

Sygefraværet er faldet, siden interventionen blev påbegyndt, jf. Tabel 1. Der er dog ikke en opgørelse over sygefravær pga. muskelskeletbesvær, men interviewpersonerne angiver i interviewene, at mellem 50-90 % af faldet i sygefravær skyldes interventionen.

Tabel 1 Fraværsprocent og antal dagplejere (omregnet til fuldtidsansatte) i Kommunen 2008-2011. (Kilde: Det fælleskommunale Løndatakontor).

År	2008	2009	2010	2011
Fraværsprocent	4,5	4,3	4,2	4,3
Antal fuldtidsansatte	496,3	518,1	506,4	485,0

4.3.3 Andre effekter

Ud over en reduktion i fravær har interventionen desuden haft følgende effekter i forhold til arbejdsmiljøet:

- › De dagplejemødre, der arbejder ergonomisk korrekt og bruger det lærte, har færre smerter end tidligere, fordi de ikke belaster kroppen på samme måde. De snakker med hinanden om, at de ikke har ondt mere, og det motiverer dem til at fortsætte med at arbejde ergonomisk korrekt. De færre smerter betyder endvidere, at de har mere overskud, når de har fri.
- › I starten var dagplejerne meget forsigtige med at lade børnene kravle op i stole, barnevogne og på puslebordet selv. De var bange for, at børnene faldt ned. Projektet var dog en øjenåbner for dagplejerne, for det viste sig, at børnene sagtens kan selv, og at de lærer det hurtigt. Det tager lidt længere tid i

starten, men børnene bliver hurtigt hurtigere, end hvis dagplejemødrene skal bære rundt på dem.

- › Med interventionen er børnene blevet meget mere selvhjulpne og har fået en bedre motorik. De hører fra børnehaverne, at dagplejebørnene er meget selvhjulpne.
- › Der er opstået en større tilfredshed blandt medarbejderne, fordi de har færre smerter, og fordi de føler, der bliver taget vare på dem.
- › Der er sket en kulturforandring og en holdningsændring. Dagplejerne oplever, at det nytter noget og giver noget positivt, og derfor fastholder de det lærte.
- › Kurset gav grønt lys til, at man begyndte at snakke om, at man ved børnenes hjælp kunne få et bedre arbejdsmiljø, fordi de kunne selv.
- › Dagplejerne er blevet bedre til at kommentere på hinanden. Interventionen har åbnet for dialogen om, hvordan de hver især håndterer deres arbejdsmiljø. Det er blevet i orden at sige det til hinanden, hvis der er en, der gør noget forkert. De prøver at hjælpe hinanden og minde hinanden om det lærte. De husker hinanden på, at de fleste børn gerne vil selv og er stolte af, at de kan.
- › Det er blevet legalt at sige til forældrene, at børnene kan selv, og at dagplejerne ikke skal bære så meget rundt på dem.
- › Dagplejerne er blevet mere opmærksomme på arbejdsmiljø og på, hvordan de gør tingene. De er blevet mere opmærksomme på at bruge hjælpemidler og på hinanden. De er mere lydhøre over for indsatser og vil gerne arbejdsmiljø. Interventionen har også sat fokus på, at der er et liv efter arbejdslivet, hvorfor det er vigtigt at passe på sig selv.

4.4 Virksomhedens egen vurdering af interventionen

I dette afsnit beskrives interviewpersonernes vurdering af interventionen og hvilke aspekter, der ifølge dem, har haft betydning for interventionens succes.

Interviewpersonernes oplevelse er, at interventionen er lykkedes, fordi medarbejderne har færre smerter pga. arbejdet, og fordi de har formået at reducere sygefraværet som følge af muskelskeletbesvær.

Interviewpersonerne mener, at følgende faktorer har haft betydning for, at interventionen har haft effekt:

- › Både ledelsen for dagplejen og medarbejdere deltog i ergonomikurset og havde således samme udgangspunkt.
- › Medarbejderne har fået de hjælpemidler, de har efterspurgt hos ledelsen.
- › Efter kurset fortsatte og fastholdt arbejdsmiljørepræsentanterne det i praksis, således at det lærte ikke gik i glemmebogen. Det tog lidt tid, inden dagplejerne tog det til sig, men arbejdsmiljørepræsentanterne var vedholdende, hvilket betød, at det lærte blev forankret og fastholdt.

- › Interventionen gav god mening for dagplejerne, fordi børnenes færdigheder også blev bedre. Det gav positiv energi til dagplejerne, at børnene gerne ville selv og var stolte over, de kunne selv. Det betød, at interventionen ikke var en sur pligt for dagplejemødrene. På den måde faldt interventionen i rigtig god jord.

Interventionen gør op med tanken om, at man gør børnene en tjeneste ved hele tiden at løfte den.

- › På kurset fik dagplejerne at vide, hvor mange tons, de egentlig slæber rundt på i løbet af en arbejdsdag, og det var en øjenåbner og en chokerende information for dem. "*Det tænker man jo slet ikke over, fordi det jo er små børn, man bærer rundt på*".
- › Det blev legalt at sige, at det var i orden ikke at bære rundt på børnene, både til sig selv, sine kollegaer og til forældrene. Kollegaerne imellem holder de mere øje med hinanden og griber fat i hinanden, hvis der er en, der løfter for meget og glemmer, at børnene kan selv.

Der har også været nogle udfordringer i forbindelse med projektet, herunder:

- › Nogle af dagplejerne bruger ikke det, de har lært med interventionen, og de kan ikke tvinges hertil. Arbejdsmiljørepræsentanterne kan kun servere varen og blive ved med at gøre dem opmærksomme på fordelene ved at arbejde ergonomisk korrekt og sige til dem og vise dem, hvordan de bør arbejde.
- › Det har også været en udfordring, at nogle dagplejere ikke vil have hjælpemidlerne fremme i deres hjem. Deres arbejdsplads er også deres hjem, og ikke alle synes om at have hjælpemidlerne stående.
- › I starten havde dagplejerne svært ved at turde at lade børnene gøre tingene selv. De var bange for, at børnene faldt ned og slog sig. De fleste dagplejemødre kom sig dog over dette, efterhånden hvor de så, at børnene faktisk kunne selv.

Ifølge interviewpersonerne har der været andre indsatses, der har været med til at give de opnåede effekter:

- › De har fået et sygemeldingssystem kaldet Med Help. Det er et eksternt firma, de bruger til sygemelding. De valgte at tage dem ind for at reducere deres korttidssygefravær. Det virker på den måde, at der sidder en sygeplejerske, som kan tale med den dagplejer, der melder sig syg. Hun spørger ind til sygdommen og vurderer, om der kan/skal sættes noget i gang. På den måde bliver dagplejerne rådgivet mere professionelt af en uvildig ift. deres sygdom, og der sættes tidligt ind i et sygdomsforløb.
- › De har kørt nogle andre kurser, som også kan have haft en betydning for reduktionen i sygefraværet. De har f.eks. haft et kursus om psykisk arbejdsmiljø.
- › De har ligeledes haft en del aktiviteter, som foregik i dagplejernes fritid, og som det var frivilligt at deltage i. Disse kan også have haft en indflydelse på reduktionen i sygefravær. Eksempler på sådanne aktiviteter er bl.a.:
 - › Løbetræning

- › Rygtræningshold
- › Gåture
- › Skridttællekampagne
- › Madkurser
- › Outdoor fitness
- › Digitale sundhestjek
- › Sundhedsbus med sundhestjek og fysiske behandlinger, som kørte ud til legestuerne, så alle medarbejdere havde mulighed for at gøre brug af tilbuddet.

Det er meget de samme, der deltager i disse ting, men nogle gange kommer der nogle nye/andre med.

5 Analyse

I dette afsnit hæver casebeskrivelsen sig op på et højere analytisk niveau.

Først gennemgøres en virkningsevaluering, hvor det analyseres hvilke virksomme mekanismer, der skal være til stede, for at interventionen resulterer i de opstillede mål samt hvilken kontekst, der skal være for at de virksomme mekanismer træder i kraft.

Desuden gennemføres en økonomisk evaluering, hvori der gøres rede for, hvilke økonomiske gevinster og omkostninger, interventionen har haft.

5.1 Virkningsevaluering

En virkningsevaluering har fokus på sammenhængen mellem en indsats og de resultater, der kommer ud af den og hvilke betingelser, der skal være til stede, for at en indsats fører til de forventede resultater.

Det væsentlige i en virkningsevaluering består i at finde frem til de mekanismer som i samspil med konteksten kan føre til et bestemt resultat. Herved bliver det muligt at bestemme, hvad der virker, og hvordan det virker i en konkret kontekst, og gennem forståelse af mekanismerne bliver det muligt at overføre denne viden til andre sammenhænge.

5.1.1 Virksomme mekanismer

De virksomme mekanismer angiver hvilke grundlæggende mekanismer, der skal være til stede for, at interventionen resulterer i de opstillede mål. De virksomme mekanismer beskriver således, hvordan det potentielt kan lykkes at forbinde aktiviteterne i en intervention med et succesfuldt resultat.

De virksomme mekanismer i forbindelse med projektet "Lad dog barnet" i Kommunens Dagpleje var følgende:

- › Fælles udgangspunkt. Alle dagplejere deltog i undervisningen, og alle dagplejere blev således gjort bekendt med de samme ting og blev introduceret til det på samme måde.

- › Ledelsesprioritering og -opbakning. Ledelsen prioriterede og bakkede op om interventionen. Dette sås bl.a. ved, at ledelsen indkøbte de hjælpemidler, som dagplejerne efterspurgte. Hvis hjælpemidlerne ikke havde været der, ville interventionen ikke være lykkedes. Endvidere er ledelsen lydhør over for det, hvis dagplejerne påpeger forhold i f.eks. legestuerne, som er uhensigtsmæssige eller problematiske rent ergonomisk.
- › Fokus på kerneopgaven. Dagplejerne oplevede, at interventionen ikke kun var for deres skyld, men også for børnenes skyld. Børnenes motorik og selvhjulpethed blev udviklet. Børnene ville rigtig gerne selv og oplevede en stor glæde, sejr og stolthed ved at kunne selv, og det gjorde, at interventionen gav mening for dagplejerne. Det gav god energi, at det også var rart for børnene, og det var en glæde at se børnenes glæde ved at kunne selv. Det motiverede dagplejerne til at fortsætte og var med til at gøre, at interventionen ikke var en sur pligt. Ved at koble nogle konkrete ergonomiske forbedringer og forflytningsteknikker sammen med børnenes motoriske udvikling opnåede alle parter således en markant forbedring. Børnene udviklede sig og blev bedre til en masse ting, samtidig med at arbejdsmiljøet blev bedre. Dette havde stor betydning for projektets succes.
- › Arbejdsmiljørepræsentanternes fokus på interventionen i praksis. Arbejdsmiljørepræsentanterne er frikøbte og har tid til at være opsøgende i dagplejernes hjem og i legestuerne. De har haft stor fokus på interventionen og har sørget for at spørge ind til det hos dagplejerne og har hjulpet dem med at holde fokus på det i hverdagen. De har især haft fokus på at fastholde det, at børnene skal selv. Lederen af dagplejen udtalte i et af interviewene, at hvis effekterne skal fastholdes, så skal arbejdsmiljørepræsentanterne fortsat være frikøbte og opsøgende, ellers vil det gå i glemmebogen. Teori og praksis er blevet forbundet via arbejdsmiljørepræsentanterne.
- › Informationen i undervisningen:

Det var især informationen om, hvor mange tons de slæbte i løbet af en arbejdsdag, som var en øjenåbner for dagplejerne. Det havde de ikke tænkt over, fordi et barn jo ikke vejer så meget. Det var med til at tydeliggøre overfor dagplejerne, at det ikke var så smart det, de havde gang i.

I undervisningen fik de endvidere nogle redskaber til, hvordan de kunne forklare forældrene, at det var i orden, at børnene skulle mere selv.
- › Simple metoder. I interventionen var der fokus på at øge brugen af hjælpemidler i form af især trappestiger og skamler. Det var ikke noget avanceret, de skulle i gang med, hvor dagplejerne allerede på forhånd gav op og tænkte "puha". Det var overskueligt for dagplejerne.
- › Konsulenterne fra Kommunens Arbejdsmiljøtjeneste var rigtig gode til at formidle indholdet på ergonomikurset.

- › Genkendelighed. Alle kendte og kunne forstå principperne i ergonomipyramiden, fordi den byggede på de samme principper som kostpyramiden, hvor man skal have meget af det fra bunden og lidt af det fra toppen.

5.1.2 Kontekst

Konteksten angiver hvilke omstændigheder, der skal være til stede, for at de virksomme mekanismer træder i kraft. Konteksten beskriver således de betingelser, der aktiverer den virksomme mekanisme eller med hvilke hjælpemidler den virksomme mekanisme med størst sandsynlighed træder i kraft. Konteksten er tilstede uafhængig af interventionen.

Den kontekst, som var med til at fremme de virksomme mekanismer hos Kommunens Dagpleje var følgende:

- › En periode med mange sygemeldinger pga. muskelskeletbesvær.
- › De har en leder, der prioriterer arbejdsmiljø og gør rigtig meget for medarbejdernes arbejdsmiljø og trivsel.
- › De har let adgang til viden om ergonomi og ergonomiske ressourcer qua den interne arbejdsmiljøtjeneste i kommunen.

5.2 Økonomi

I dette afsnit vil der blive gjort rede for de økonomiske gevinster og omkostninger, der har været i forbindelse med interventionen, og på baggrund af disse vil det blive beregnet, om interventionen har kunnet svare sig rent økonomisk.

Baseline for interventionen er sat til 2008, da det var året, hvor interventionen blev besluttet, og året før interventionen begyndte. Slutåret for gevinster er sat til 2011, da det er året efter, interventionen sluttede.

I nedenstående tabel fremgår det hvilke gevinster, Dagplejen har haft i forbindelse med interventionen. Som tidligere nævnt angiver interviewpersonerne, at mellem 50-90 % af reduktionen i sygefravær, jf. Tabel 1, skyldes interventionen. I beregningerne af gevinsterne er der regnet med, at 50 % af reduktionen i sygefravær kan tilskrives interventionen, da dette er den mest konservative betragtning.

Som tabellen viser, er den økonomiske gevinst i forbindelse med interventionen på 246.495 kr. (beregnet med tilbagediskontering til 2009).

Gevinster	
Reduktion af fravær i 2009-2011 ift. 2008	254.142 kr.
Gevinster i alt	254.142 kr.
Gevinster i alt (m. tilbagediskontering)	246.495 kr.

I nedenstående tabel fremgår det hvilke omkostninger, der har været i forbindelse med interventionen. Som tabellen viser, har de økonomiske omkostninger i forbindelse med interventionen været 377.360 kr. i perioden 2009-2010. Da vi ikke kender omkostningernes fordeling på de to år, er der regnet med, at alle omkostninger er afholdt i 2009. Der er derfor ikke gennemført en tilbagediskontering.

Omkostninger	
Tidsforbrug til opstartsmøder	6.215 kr.
Tidsforbrug, leder	?
Tidsforbrug til møder, hvor projektet behandles	?
Tidsforbrug til forberedelse af kursus i ergonomi	15.280 kr.
Tidsforbrug til kursus i ergonomi	208.365 kr.
Indkøb af hjælpemidler	147.500 kr.
Omkostninger i alt	377.360 kr.
Omkostninger i alt (m. tilbagediskontering)¹	377.360 kr.

Sammenholdes gevinster og omkostninger i forbindelse med interventionen, viser beregningerne, at Kommunen har fået investeringen 0,7 gange igen, dvs. Benefit Cost Ratio (BCR) er 0,7.

5.2.1 Økonomisk tilskud

Daglejen har ikke fået tilskud af nogen art til interventionen.

6 Sammenfatning

I 2008 besluttede Kommunens Dagpleje at lave en intervention med fokus på ergonomisk arbejdsmiljø. Argumenterne for interventionen var, at der var et højt sygefravær blandt kommunens dagplejere, især i forbindelse med muskelskeletbesvær. Interventionen skulle øge dagplejernes viden om ergonomi og brug af hjælpemidler og derigennem forbedre dagplejernes ergonomiske adfærd, så sygefraværet kunne reduceres.

Målgruppen for interventionen var alle dagplejere i Kommunen.

Interventionen bestod af et tretimers ergonomikursus for alle dagplejere. Endvidere blev der indkøbt de hjælpemidler, som dagplejerne havde behov for, herunder stiger og skamler.

Med interventionen er det lykkedes at reducere det generelle sygefravær fra 4,5 % i 2008 til 4,3 % i 2011. Desuden oplever dagplejerne færre smerter i bevægeapparatet. Der er sket en kulturforandring og en holdningsændring, fordi dagplejerne oplever, at det gør en forskel. De er begyndt at tale om arbejdsmiljø, og det er helt legalt at kommentere på hinanden. De tør lade børnene klare meget mere selv. Børnene er blevet mere selvhjulpne, hvilket gør børnene glade og stolte, hvilket igen er med til at gøre arbejdet meningsfuldt og dagplejerne glade.

De virksomme mekanismer, der har været med til at skabe succes, er bl.a. at dagplejen fik et fælles udgangspunkt, da alle deltog i undervisningen. At ledelsen prioriterede og bakkede op om interventionen. At det var en win-win-situation, idet dagplejerne oplevede færre smerter og havde lavere sygefravær samtidig med at børnenes motorik og selvhjulpnehed blev udviklet. At arbejdsmiljørepræsentanterne havde tid til interventionen og implementeringen. Informationen om, hvor mange tons dagplejere bærer i dagligdagen. At det var simple metoder og let at gå til. At der var genkendelighed, idet alle kender principperne i ergonomipyramiden fra kostpyramiden.

Interventionen har kostet 377.360 kr., og at den økonomiske gevinst ved reduktionen af fraværet kan opgøres til 246.495 kr. frem til og med 2011. Beregningerne viser, at Dagplejen har fået investeringen 0,7 gange igen.